

Monitor exportkredietverzekeringen 2024

Inhoud

1.	Inleiding.....	3
2.	Financiële resultaten	3
2.1	Nieuw aangegane verplichtingen	4
2.2	Premies, schade en recuperaties	5
2.3	Vergoeding ADSB en prioriteitsprojecten	6
2.2.1	Mandaat	6
2.3.2	Investeringsverzekering	6
2.3.3	Fondsen	6
2.3.4	Fiscale integriteit	7
2.3	Risicovoorziening	7
3.	Samenstelling portefeuille	8
3.1	Sectoren.....	10
3.2	Groene transacties.....	11
3.3	Mkb-transacties	12
4.	Beleidsontwikkelingen	12
4.1	Ontwikkelingen ekv-mandaat.....	12
4.4	Anti-omkopingsbeleid en compliance	13
4.5	Sustainable Development Goals (SDG's).....	13
5.	Vergroening	14
5.1	COP26-beleid	14
5.2	Evaluatie Groene Label ADSB	15
6.	Internationale beleidsontwikkelingen	16
6.1	Raadswerkgroep voor exportkredieten	16
6.2	<i>Arrangement</i>	16
6.3	ECG-common approaches	16
7.	Afwikkeling COVID-19-maatregelen	16

1. Inleiding

De exportkredietverzekering (ekv) verzekert betalingsrisico's die het Nederlandse bedrijfsleven loopt bij exporttransacties en buitenlandse investeringen. Hierdoor worden transacties mogelijk gemaakt die de private verzekeringsmarkt niet kan of wil dekken. Het gaat om risicovolle transacties, bijvoorbeeld grote transacties met een lange looptijd, die plaatsvinden in landen met een hoog risicoprofiel. Een voorbeeld hiervan is de levering van windturbines door een Nederlands bedrijf aan een onderneming in Turkije. Met de ekv worden geen investeringen gedaan of subsidies verstrekt, maar worden enkel betalingsrisico's gedekt waar ook een premie voor betaald wordt aan de Staat. Op 31 december 2024 bedroegen de verplichtingen van de Staat vanuit de ekv 16,8 miljard euro.

De minister van Financiën en de staatsecretaris Buitenlandse Handel zijn beleidsverantwoordelijk voor de ekv. Zij stellen de voorwaarden vast waarbinnen de uitvoerder, Atradius Dutch State Business (ADSB), ekv-verzekeringen namens de Nederlandse staat mag verstrekken. ADSB publiceert jaarlijks een jaaroverzicht. Ook publiceert ADSB op haar website actuele informatie over producten en verstrekte polissen.¹

Deze jaarlijkse ekv-monitor biedt een overzicht van financiële, beleidsmatige en operationele ontwikkelingen, waaronder financiële resultaten, portefeuilleontwikkelingen, beleidsprioriteiten, internationale ontwikkelingen en de afwikkeling van Covid-19-maatregelen.

2. Financiële resultaten

De financiële resultaten van de ekv worden verantwoord op Begroting IX (Financiën) in het Jaarverslag 2024.² De ekv genereert zowel inkomsten als uitgaven. De inkomsten bestaan uit de ontvangen premies en uit recuperaties. De uitgaven bestaan uit de schade-uitkeringen aan bedrijven en banken en de vergoeding aan ADSB voor het uitvoeren van de ekv. In internationaal verband is afgesproken dat de ekv op middellange termijn kostendekkend moet zijn.³ Dit houdt in dat er in een enkel jaar sprake kan zijn van een tekort, maar deze moet door overschotten in andere jaren worden gecompenseerd. Door een eigen risicovoorziening kan de ekv deze schommelingen gedurende de jaren opvangen.

Tabel 1 en 2 geven een overzicht van het financiële beeld van de ekv van 2020 tot en met 2024. Deze posten worden toegelicht in de volgende paragrafen.

Tabel 1. Financieel beeld ekv 2024 - ontvangsten en uitgaven

<i>In miljoen euro</i>	2020	2021	2022	2023	2024
Nieuw aangegane verplichtingen per jaar	7.831	7.268	4.478	3.689	3.453
Premie-inkomsten	82	81	135	76	55
Schades	22	209	69	119	143
Recuperaties	29	42	97	60	78
Risicovoorziening	509	465	586	692	725

Tabel 2. Financieel beeld ekv 2024 – uitstaande verplichtingen eind december 2024

<i>In miljard euro</i>	2020	2021	2022	2023	2024
Verplichtingen, polissen	10	10,3	13,3	12,9	12,8
Verplichtingen, dekkingstoezeggingen	8,8	11,6	5,5	5,0	4,0

¹ Zie: [Website ADSB](#)

² Kamerstukken II 2022/23, 36 740, nr. 2

³ [Arrangement on Officially Supported Export Credits | OECD](#)

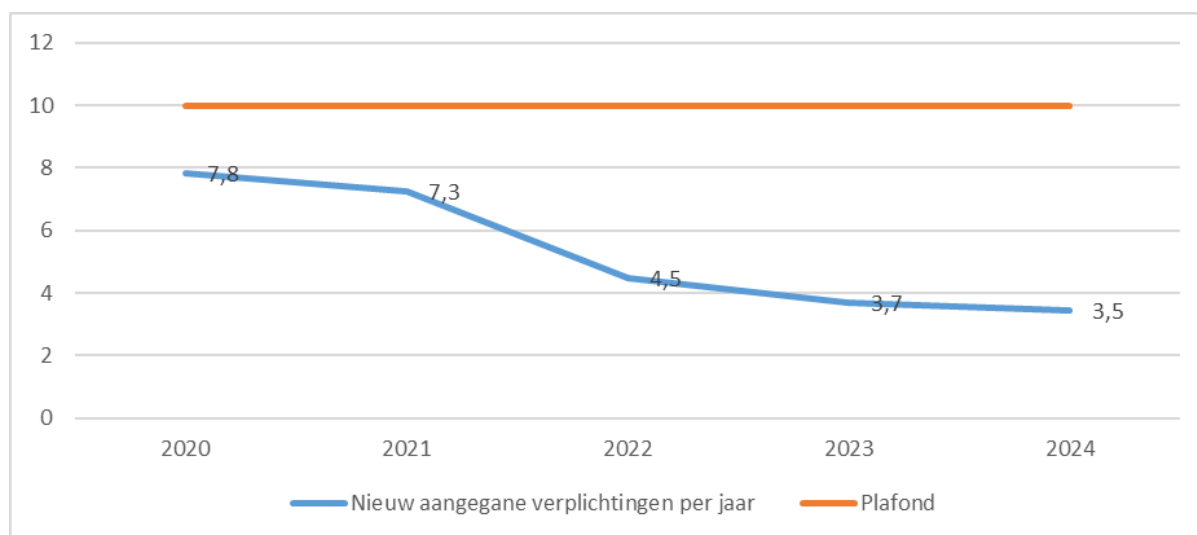
2.1 Nieuw aangegane verplichtingen

De ekv heeft een garantieplafond van 10 miljard euro per jaar. Dit is het administratieve maximum voor nieuwe juridische verplichtingen die de Staat kan aangaan in één jaar. Dit maximum geldt zowel voor afgegeven polissen als voor dekkingstoezeggingen (dt's). Een dt gaat vooraf aan een polis, waarbij de Staat en de aspirant-verzekerde middels toezegging van dekking niet meer onder de verplichting uit kunnen wanneer de exportovereenkomst in werking treedt.

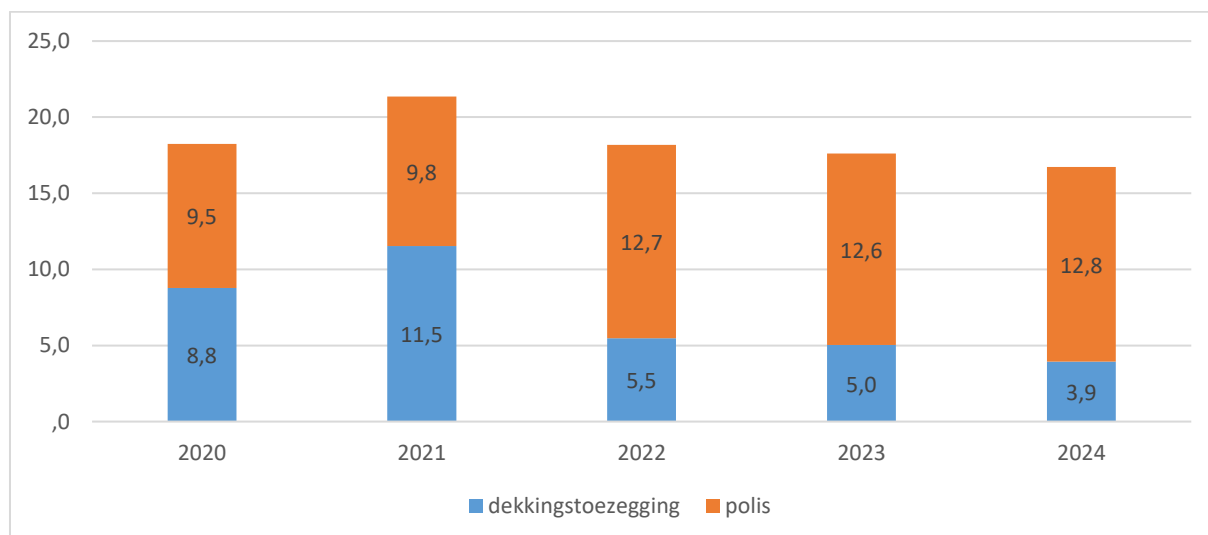
Afgegeven dt's kunnen lang open blijven staan voordat deze een polis worden of komen te vervallen. Het kan bijvoorbeeld voorkomen dat een bedrijf dat een dt heeft ontvangen zich inschrijft voor een opdracht, maar dat het deze opdracht uiteindelijk niet gegund krijgt. In dat geval vervalt de dt. Met een dt heeft een bedrijf de zekerheid dat wanneer de exportovereenkomst in werking treedt, de gevraagde dekking wordt verstrekt. Uit de afgelopen jaren blijkt dat ongeveer de helft van de dt's uiteindelijk een polis wordt.

Figuur 1 geeft de benutting van de ruimte onder het garantieplafond per jaar tussen 2020 en 2024 weer. Hierbij is te zien dat de benutting afneemt. Figuur 2 laat het totaal van de uitstaande verplichtingen per jaar zien. Ook uit dit figuur blijkt dat in 2024 sprake is van een daling ten opzichte van de voorgaande jaren. Verder blijkt dat de omvang van de uitstaande verplichtingen in de vorm van polissen weliswaar licht gestegen is, maar dat de uitstaande verplichtingen in de vorm van dt's is afgenomen. Een verklaring hiervoor kan zijn dat dt's uit voorgaande jaren zijn vervallen.

Figuur 1. Nieuw aangegane verplichtingen per jaar (in miljard euro)

Figuur 2. Uitstaande verplichtingen per jaar (in miljard euro)

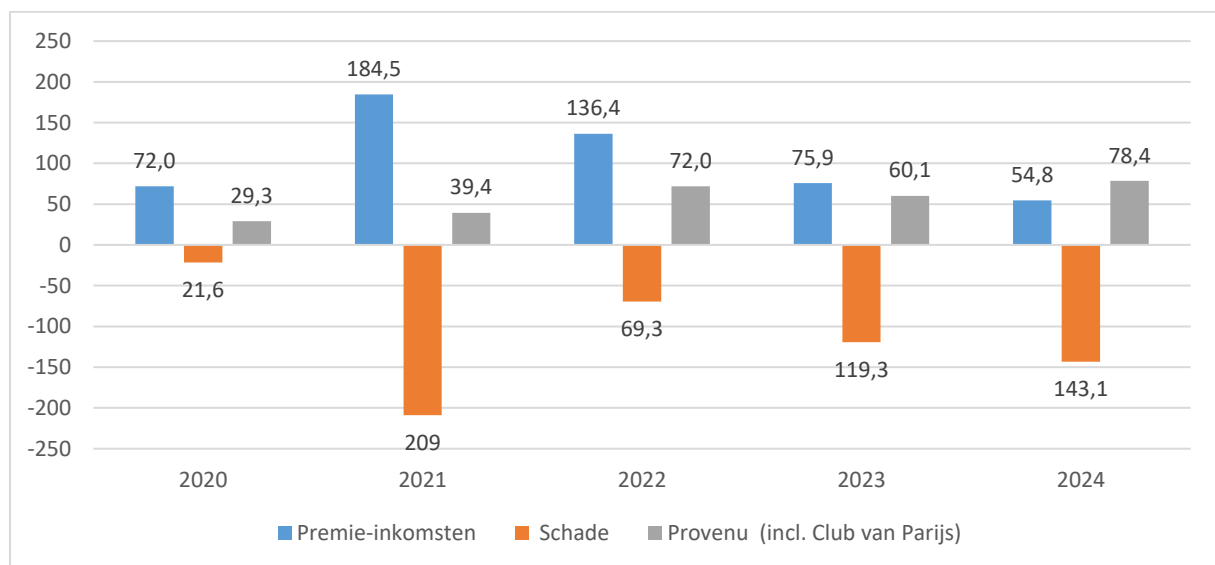

De benutting van de ekv kent schommelingen omdat het een vraaggestuurd instrument is. Uit een eerdere analyse blijkt dat het incidentele en conjuncturele karakter van de ekv, waardoor omvangrijke transacties tot stand komen of juist uitblijven, een grote rol speelt.⁴ In de jaren 2020 en 2021 zijn er een aantal omvangrijke dt's en polissen afgegeven. Dit verklaart de relatieve daling van de nieuw aangegane verplichtingen in de jaren daarna (2022-2024). Hoewel de omvang van de uitstaande verplichtingen is afgenomen, is het aantal nieuwe transacties in 2024 wederom gestegen. In hoofdstuk 3, 'Samenstelling portefeuille' wordt ingegaan op de samenstelling van de portefeuille, met informatie over de verschillende landen, sectoren, het aandeel mkb-transacties en het aandeel groene transacties.

2.2 Premies, schade en recuperaties

De Staat ontving in 2024 54,8 miljoen euro aan premies voor de afgegeven polissen. Figuur 3 laat de schommelingen in omvang van premieontvangsten, schades en recuperaties zien.

Figuur 3. Premies, schades (niet-definitief) en recuperaties (in miljoen euro)

Schades ontstaan wanneer de debiteur van de verzekerde transactie niet betaalt aan het Nederlandse bedrijf of aan een financier. In 2024 keerde de Staat 143,1 miljoen euro aan schade uit. Wanneer de Staat schade uitkeert, neemt de Staat de vordering op een debiteur over. Uitvoerder ADSB gaat na de schade-uitkering over tot recuperatie, het terughalen van de schade. Hieronder valt ook het opeisen van een mogelijk onderliggend onderpand.

In 2024 is er 78,4 miljoen euro gerecupereerd. Recuperaties van één schadezaak vinden gedurende vele jaren plaats, waardoor het vooraf moeilijk te voorspellen is hoeveel schade er verhaald kan worden. De Staat probeert zo lang mogelijk te recupereren; de Staat kan immers langer wachten op het geld dan een private partij. Daarom maakt de ekv onderscheid tussen voorlopige schade en definitieve schade. Een schadezaak wordt pas definitief afgesloten wanneer het innen van de vorderingen niet meer mogelijk wordt geacht. Dit gebeurt bijvoorbeeld wanneer de debiteur failliet is gegaan en het restant van de vordering als oninbaar wordt aangemerkt. De overgang van voorlopige schade naar definitieve schade zorgt ook voor grote uitschieters; een enkele grote schadezaak kan de cijfers relatief sterk beïnvloeden.

Wanneer de debiteur die niet betaalt een publieke entiteit is, loopt het recuperatie proces via de Club van Parijs.⁵ Via de Club van Parijs en het G20 *Common Framework* wordt door bilaterale crediteuren (kredietverstrekkende landen) onder gelijke voorwaarden een terugbetalingsregeling getroffen met het land dat niet aan zijn betalingsverplichtingen kan voldoen. In 2024 is er onder de ekv o.a. schade uitgekeerd aan financiers van projecten aan overheden van Zambia (EUR 9,7 mln),

⁴ Kamerstukken II 2023/24, 26 485, nr. 438

⁵ Internationale informele groep van publieke crediteuren die bemiddelt tussen kredietverstrekkende landen en landen die deze verstrekte kredieten niet of nauwelijks kunnen terugbetalen.

Sri Lanka (EUR 59,5 mln), Ghana (EUR 14,5 mln) en Suriname (EUR 2,5 mln). Met Zambia is reeds in 2023 een terugbetalingsregeling, een zogeheten Memorandum of Understanding (MoU), bereikt en in 2024 met Sri Lanka en Ghana. Met Suriname is in 2022 een akkoord gesloten over betalingen in de periode van 2022 tot 2024. Omdat Suriname vorderingen heeft gemaakt met het op orde brengen van de financiën, is in 2024 een MoU bereikt over betalingen ná 2024. De verwachting is dat Nederland in 2025, op basis van de MoU's, bilaterale akkoorden sluit waarmee de bilaterale terugbetaling geregeld wordt. Bij deze akkoorden wordt geen schuld kwijtgescholden, maar worden betalingen uitgesteld tegen lage rentes. Dit komt ook ten goede aan de schuldhoudbaarheid van de betreffende landen.

2.3 Vergoeding ADSB en prioriteitsprojecten

ADSB ontvangt zowel een vaste als een variabele vergoeding voor de uitvoering van de ekv. In 2024 ontving ADSB in totaal 19,1 miljoen euro.⁶ De variabele vergoeding is deels afhankelijk van het behaalde kasresultaat. Hierdoor heeft ADSB een financiële prikkel om zoveel mogelijk verzekeringen af te sluiten, zonder daarbij overmatige financiële risico's te nemen. Daarnaast hangt de hoogte van de variabele vergoeding af van de mate waarin ADSB de vooraf gemaakte afspraken met de Staat heeft behaald. Samen met ADSB worden doelstellingen opgesteld voor het aantal uitreikingen van mkb- en groene transacties. Het gaat daarbij om de resultaten op absolute basis: het aantal uitgereikte dt's en polissen. In 2024 is met een groei van 23,6% voor nieuwe groene transacties de doelstelling van 10% groei ten opzichte van 2023 gehaald. De doelstelling van 10% groei van mkb-transacties ten opzichte van 2023 is niet behaald. Het aantal mkb-transacties is in 2024 1,2% lager uitgekomen dan het resultaat in 2023. Daarnaast ontvangt ADSB een vergoeding op basis van behaalde resultaten op zogeheten prioriteitsprojecten. In 2024 zijn afspraken met ADSB gemaakt over vier prioriteitsprojecten, deze worden hieronder kort toegelicht.

2.2.1 Mandaat

In 2024 zijn het juridisch kader van de ekv en het ekv-instrumentarium op samenhang en toekomstbestendigheid getoetst. ADSB heeft hierbij de Staat ondersteund bij het onderzoek naar een mogelijk bredere inzet van de ekv, met name voor innovaties en Nederlandse strategische belangen. Als onderdeel hiervan heeft ADSB in 2024 een pilot uitgevoerd voor de financiering van projecten met betrekking tot kritieke grondstoffen en duurzame brandstoffen, zoals groene waterstof en biobrandstoffen.⁷ In 2025 wordt een soortgelijke pilot gestart voor de dekking op investeringen in sleuteltechnologieën met exportpotentie, recent aangekondigd als de "innovatiedekking".⁸ Beide pilots worden over drie jaar geëvalueerd.

2.3.2 Investeringsverzekering

De investeringsverzekering is onderdeel van het Nederlandse ekv-instrumentarium. Hiermee kunnen Nederlandse bedrijven zich verzekeren tegen politieke risico's voor hun investeringen in het buitenland. Van de Nederlandse investeringsverzekering wordt echter, in tegenstelling tot in buurlanden zoals Duitsland en Frankrijk, weinig gebruik gemaakt. In opdracht van het ministerie van Financiën heeft consultant TradeRx in 2021 onderzoek gedaan naar de voorwaarden van de Nederlandse investeringsverzekering ten opzichte van andere exportkredietverzekeraars. In 2024 zijn de aanbevelingen uit het onderzoek uitgewerkt in verbeterde voorwaarden van de investeringsverzekering. Naar verwachting zijn de aangepaste voorwaarden uiterlijk september 2025 van kracht.

2.3.3 Fondsen

In 2024 is een evaluatie van de ekv-dekking op fondsen uitgevoerd. ADSB geeft momenteel dekking op drie fondsen, namelijk het Green Shipping Fund, Climate Investor 1 en Climate Investor 2. Uit de evaluatie blijkt dat deze fondsen mede door de ekv-inzet, met relatief beperkte overheidsmiddelen, in staat zijn gebleken om private financiering te mobiliseren voor

⁶ Dit is de totale kostenvergoeding die in 2024 aan ADSB is uitgekeerd, in 2025 volgt er nog een naheffing op basis van de definitieve cijfers.

⁷ Kamerstukken II 2024/25, 26 485, nr. 39

⁸ Kamerstukken II 2024/25, 26485, nr. 451

klimaatprojecten en groene schepen. Op basis van de evaluatie heeft ADSB richtlijnen opgesteld voor mogelijke toekomstige ekv-dekking op fondsen die past binnen het geldende ekv-mandaat.

2.3.4 Fiscale integriteit

ADSB heeft de fiscale integriteitsrisico's binnen de ekv in kaart gebracht en onderzocht in hoeverre andere exportkredietverzekeraars beleid hebben met betrekking tot belastingontwijking en -ontduiking. Dit project sluit aan bij de groeiende behoefte aan transparantie over fiscale constructies in de financiële sector.

Op basis van het onderzoek heeft ADSB een aantal aanbevelingen geformuleerd. Een daarvan is het onderzoeken van een verklaring op de website van ADSB die stelt dat de Staat als verzekeraar belastingontduiking niet tolereert. In 2025 wordt onderzocht of het wenselijk is om ook aan klanten te vragen een aanvullende verklaring te ondertekenen waarin zij bevestigen zich aan de lokale belastingwetgeving te houden, afstand te nemen van agressieve belastingplanning en dat de transactie uitsluitend om commerciële redenen op een bepaalde wijze is vormgegeven. Daarnaast wordt in 2025 onderzocht of er in de huidige compliance due diligence procedure meer aandacht moet worden besteed aan fiscale aspecten. Specifiek beleid maken tegen belastingontwijking is op dit moment niet wenselijk omdat de uitdagingen om een eenduidige definitie te bepalen te groot zijn. ADSB beveelt aan om in 2027 opnieuw onderzoek te doen naar de ontwikkelingen op het gebied van fiscale integriteit.

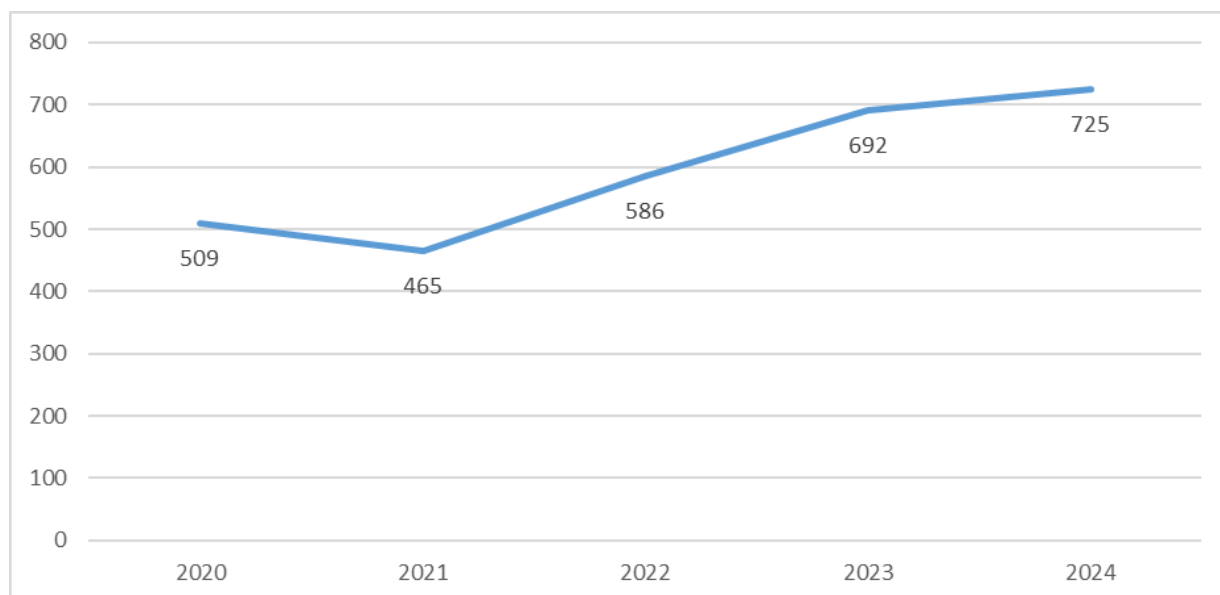
2.3 Risicovoorziening

Op basis van het nationale garantiekader voor risicoregelingen heeft de ekv een begrotingsreserve. Deze reserve fungeert als buffer om de budgettaire schommelingen in de inkomsten en uitgaven op te vangen. De reserve wordt aangevuld met ontvangen premies en recuperaties. Onttrekkingen uit de reserve betreffen definitieve schades en uitvoeringskosten van ADSB. Definitieve schades, ook wel netto-schades genoemd, ontstaan uit aanvankelijk voorlopige schades minus de gerealiseerde recuperaties. In eerste instantie zijn schade-uitkeringen voorlopig, omdat ADSB namens de Staat probeert om de schade te recupereren. Alleen wanneer recupereren niet langer mogelijk blijkt te zijn, wordt de uitgekeerde schade als definitief beschouwd en onttrokken uit de begrotingsreserve.

Figuur 4 geeft de omvang van de begrotingsreserve weer. Het valt op dat de begrotingsreserve geleidelijk toeneemt. In 2024 is de begrotingsreserve wederom gestegen, deze stond ultimo 2024 op 725 miljoen euro. De beleidsdoorlichting beveelt aan om de gewenste streefwaarde van de begrotingsreserve van de ekv vast te stellen. Conform deze aanbeveling is hiertoe een methodiek ontwikkeld. De begrotingsreserve heeft nog niet de hoogte van de streefwaarde behaald. De Studiegroep Begrotingsruimte zal worden gevraagd advies uit te brengen over hoe om te gaan met een eventueel overschot van de begrotingsreserve van de ekv.⁹

⁹ Kamerstukken II 2024/25, 26 485. nr. 39

Figuur 4. Omvang begrotingsreserve (in miljoen euro)

3. Samenstelling portefeuille

Figuur 5 biedt een overzicht van de landen en regio's waarin Nederlandse bedrijven met ondersteuning van de ekv export genereren. Wat opvalt is dat er in alle werelddelen sprake is van Nederlandse ekv-inzet. In de regio's Midden-Oosten en Azië is de totale waarde van de afgegeven polissen in 2024 het hoogst. Het hoge volume voor afgegeven polissen op Nederland is te verklaren door liquiditeitsverruimende instrumenten. Een voorbeeld van een liquiditeitsverruimend instrument is een zelfstandige werkkapitaaldekking. Dit biedt exporteurs een verzekering voor de extra werkkapitaalfaciliteit van een bank die nodig is om exporttransacties voor te financieren zonder de reguliere kredietlijnen te belasten. Hoewel het werkkapitaal verbonden is aan een specifieke exporttransactie, wordt het risico op de exporteur in Nederland gelopen.

Figuur 5. Regio's en landen: polissen, schades en provenu's¹⁰

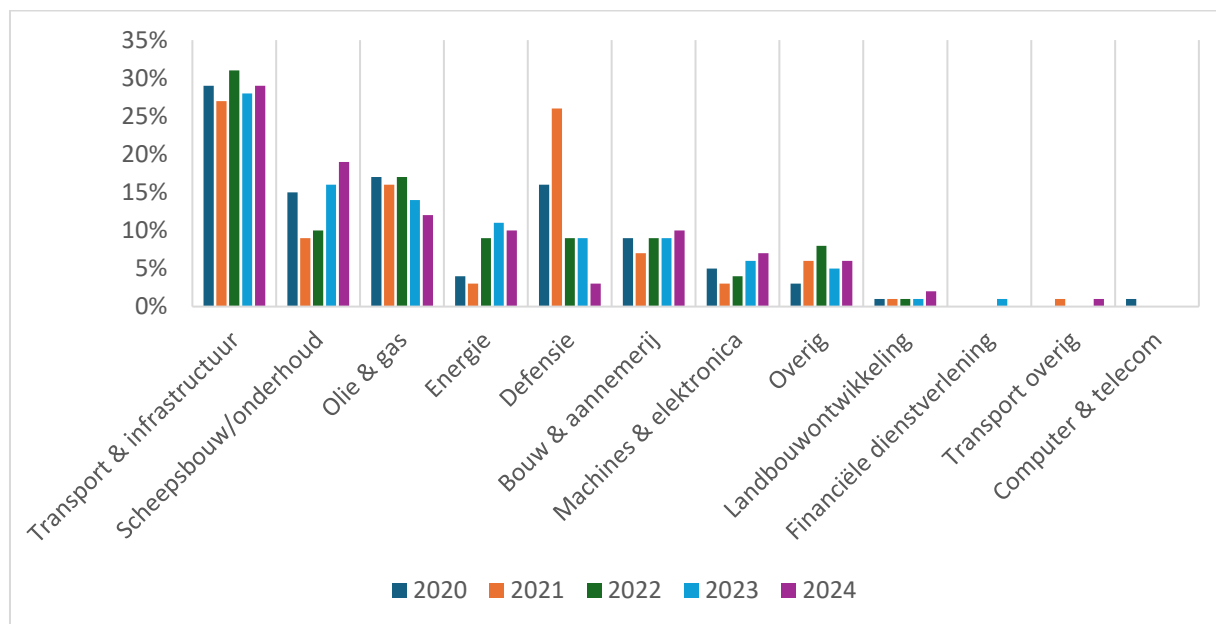
¹⁰ Waardes weergegeven in polisomvang (op basis van maximale schadeomvang)

Uit figuur 5 blijkt dat de ekv wereldwijd wordt ingezet. De ekv kan worden ingezet als dit aanvullend aan de markt is. Dat is het geval vanwege een of meer van de volgende factoren: de looptijd van het krediet, de omvang van het bedrag of de kredietwaardigheid van de koper. Inzet van de ekv kan dus voor elk land van toegevoegde waarde zijn, wat verklaart waarom een deel van de landen in het overzicht hoge inkomenslanden zijn.

Een grote verscheidenheid aan Nederlandse bedrijven maakt gebruik van de ekv-instrumenten voor hun internationale handels- en dienstenverkeer. Het grootste deel van de ekv-portefeuille bestaat uit verzekerde projecten met een grote omvang van een aantal grote Nederlandse bedrijven. Daarnaast zijn via de ekv diverse middelgrote en kleine projecten verzekerd van het mkb. Dergelijke transacties zijn hoog in aantallen maar juist klein in volume. Transacties van het mkb en transacties die als 'groen' zijn gelabeld, worden daarnaast ook nog apart gemonitord aangezien dit beleidsprioriteiten zijn en de variabele vergoeding van ADSB hiervan mede afhankelijk is. Paragraaf 5.2 gaat verder in op de evaluatie van het Groene Label.

Veranderend beleid heeft invloed op de portefeuille. Door het beëindigen van nieuwe ekv-steun aan de fossiele energiesector per 1 januari 2023 lopen transacties uit deze sector langzaam uit de portefeuille. Figuur 6 geeft het aandeel van verschillende sectoren voor de afgelopen 5 jaar in de ekv-portefeuille weer. Tabel 3 geeft inzicht in het aantal groene en mkb-transacties de afgelopen drie jaar en het aandeel ervan in de ekv-portefeuille. Hieronder wordt nader ingegaan op deze ontwikkelingen.

Figuur 6. Sectoren in ekv-portefeuille naar aandeel in transactieomvang t.o.v. de totale portefeuille (in %)

Tabel 3. Nieuwe groene en mkb transacties in aantallen en % van totaal¹¹

<i>(In aantallen)</i>	2022	% van totaal	2023	% van totaal	2024	% van totaal
Groen	76	45%	55	33%	68	34%
Mkb	78	46%	84	50%	83	41%
Totaal transacties	169		169		202	
<i>(in miljoen euro)</i>	2022	% van totaal	2023	% van totaal	2024	% van totaal
Groen	2.346	64%	2.365	56%	961	27%
Mkb	264	7%	510	12%	659	18%
Totaal transacties	3.671		4.223		3.569	

Box 1 beschrijft een aantal projecten die worden ondersteund door de ekv. Dit geeft een beeld van de verscheidenheid van de portefeuille.

Box 1. Uitgelichte transacties in het jaar 2024

Een mangoproductielijn in Gambia.

Een bedrijf uit Molenaarsgraaf gespecialiseerd in de levering van productielijnen voor de zuivel- en voedselindustrie levert een productielijn voor mangosap aan een bedrijf in Gambia, dat hiermee beoogt de opbrengst van de boeren in de regio te vergroten.

Kabels en leidingen voor elektriciteitsnet in Duitsland.

Een mkb-bedrijf uit Veendam levert civieltechnische diensten zoals de aanleg voor ondergrondse leidingsystemen, hoogspanningskabels en bijbehorende infrastructuur voor het Rhein-Main Link-project in Duitsland. Het project heeft als doel om de opgewekte elektriciteit van de offshore windparken in de Noordzee naar de regio in Zuid-Duitsland te transporteren.

Windturbines in Turkije.

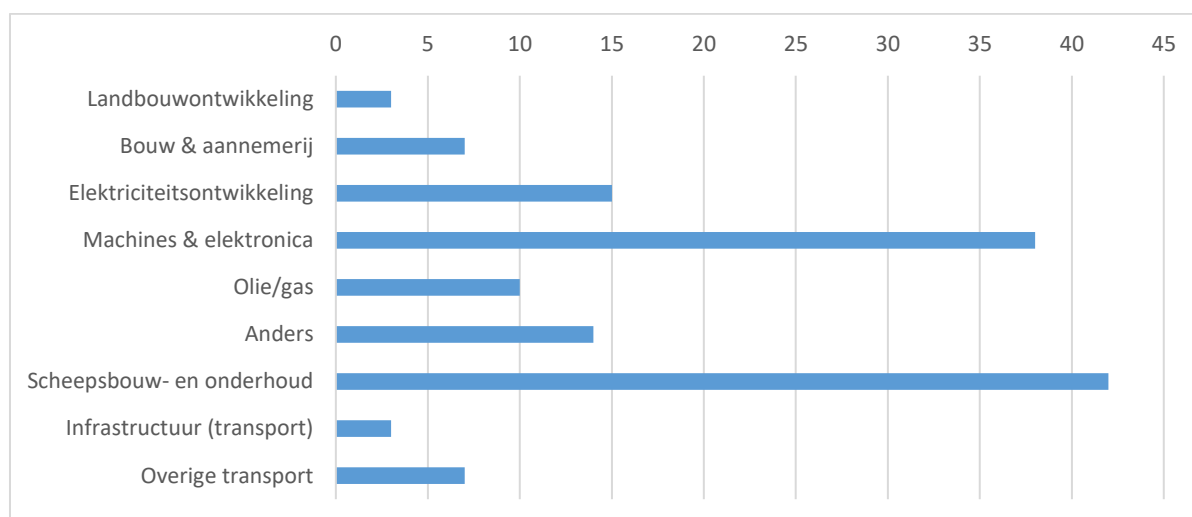
Een bedrijf uit Dronten levert gebruikte windturbines, na een grondige revisiebeurt, aan een Turks bedrijf in Ankara. Na de levering blijft het Nederlandse bedrijf verantwoordelijk voor service en onderhoud.

3.1 Sectoren

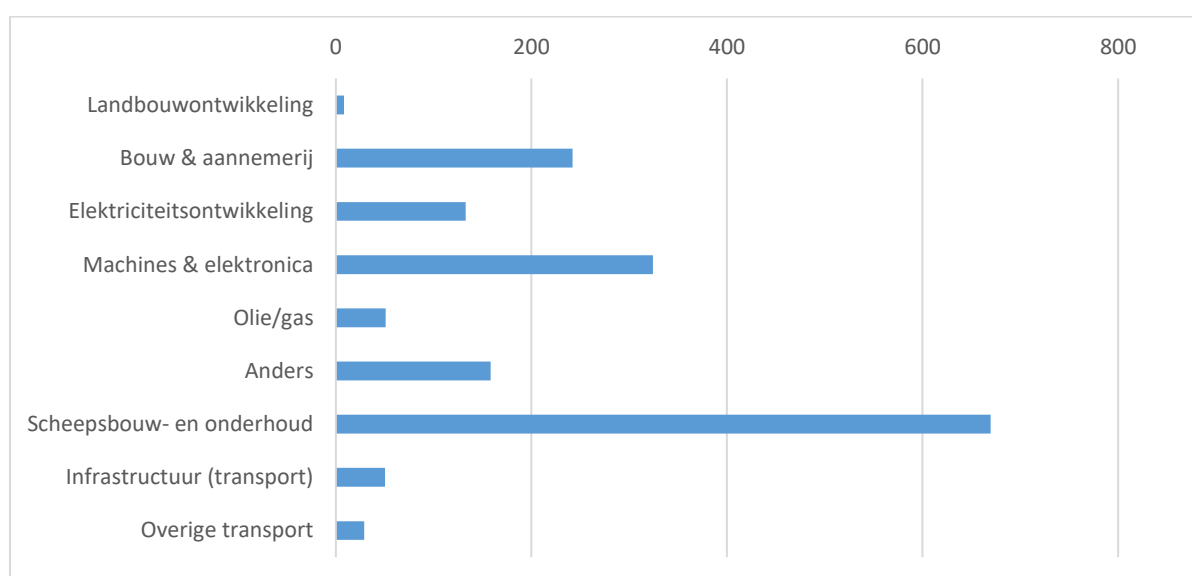
Figuur 7 en Figuur 8 geven een overzicht van de verstrekte ekv-polissen in 2024. In 2024 is ca. 1,6 miljard aan nieuwe polissen verstrekt. Uit de figuur blijkt dat ADSB in 2024 de meeste transacties heeft verzekerd in de sectoren 'machines en elektronica' en 'scheepsbouw- en onderhoud'. Meer dan de helft van de in totaal 139 verstrekte polissen is afgegeven voor transacties afkomstig uit deze sectoren. Dit is ook illustratief voor de Nederlandse export en voor het soort transacties waarvoor ekv-ondersteuning nodig is. Het gaat veelal om export van grote kapitaalgoederen die niet of moeilijk op de private markt te verzekeren zijn.

¹¹ 'Transacties' betekent hier het absoluut aantal afgegeven polissen en dt's. Dit is ook de prestatie-indicator waarop ADSB haar variabele vergoeding ontvangt. Deze definitie verschilt van de rapportage onder 3.1, 3.2 en 3.3, waar onder 'transacties' alleen de afgegeven polissen worden geteld.

Figuur 7. Nieuwe polissen per sector in 2024 (in absolute aantallen)

Figuur 8. Waarde van nieuw verstrekte polissen in 2024 (in miljoen euro)

3.2 Groene transacties

Het ondersteunen van groene transacties is een beleidsprioriteit voor de ekv-faciliteit. In 2024 is de doelstelling van 10% groei absolute transacties¹² met een groei van 23,6% t.o.v. het voorgaande jaar, gehaald. Het aantal uitgereikte groene polissen is in 2024 gelijk gebleven: een resultaat van 57 uitgereikte groene polissen in 2024 tegenover 58 uitgereikte groene polissen in 2023. Het aandeel van de groene uitgereikte polissen in het totaal van de uitgereikte polissen is het afgelopen jaar licht gedaald, van 43% in 2023 naar 41% in 2024. ADSB zet actief in op de groei van het aantal groene transacties ten opzichte van het voorgaande jaar (zie ook: 2.3 'Vergoeding ADSB en prioriteitsprojecten'). Tegelijk is de ekv een vraaggestuurd instrument. Dit betekent dat het aantal uitgereikte polissen afhangt van de aanvragen die Nederlandse bedrijven indienen bij ADSB. Hoofdstuk '5. Vergroening' gaat verder in op de vergroening van de ekv.

¹² 'Transacties' betekent hier het absoluut aantal afgegeven polissen en dt's. Sommige dt's worden polis, andere niet. Dit is de prestatie-indicator waarop ADSB haar variabele vergoeding ontvangt. Deze definitie verschilt van de rapportage onder 3.1, 3.2 en 3.3, waar onder 'transacties' de afgegeven polissen alleen worden geteld.

Tabel 4. Realisatie subcategorieën groene polissen en aandeel van groene polissen t.o.v. aantal polissen in één jaar¹³

	2022	% van totaal	2023	% van totaal	2024	% van totaal
Totaal groen	48	39%	58	43%	57	41%
Totaal aantal transacties	123		135		139	

3.3 Mkb-transacties

Het ondersteunen van het Nederlandse mkb is een beleidsprioriteit voor de ekv-faciliteit. ADSB richt zich op groei van het aantal mkb-transacties ten opzichte van het voorgaande jaar (zie ook: 2.3 'Vergoeding ADSB en prioriteitsprojecten'). Voor het mkb zijn met name de liquiditeitsverruimende producten van belang. In 2024 is de doelstelling van 10% groei van mkb-transacties ten opzichte van het voorgaande jaar niet gehaald. Nadat in 2023 het aantal nieuwe mkb-transacties en het aandeel in de totale portefeuille groeide, is er in 2024 een lichte daling zichtbaar. Het aantal mkb-transacties is 1,2% lager uitgekomen dan het resultaat in 2023.¹¹ In 2024 waren 54 van de in totaal 139 verzekerde transacties voor rekening van het mkb. Waar het aandeel van het mkb in 2023 nog 44% was, is er in 2024 sprake van een kleine daling naar 39%. Deze fluctuatie heeft te maken met het vraaggestuurde karakter van de ekv-faciliteit.

Tabel 5. Realisatie mkb-polissen en aandeel van mkb-polissen t.o.v. aantal polissen in één jaar

	2022		2023		2024	
Mkb-transacties	49	40%	60	44%	54	39%
Totaal aantal transacties	123		135		139	

4. Beleidsontwikkelingen

4.1 Ontwikkelingen ekv-mandaat

In 2024 is onderzocht of het ekv-mandaat voldoende toekomstbestendig is. Hiervoor zijn bedrijven en ngo's geraadpleegd en is een internationale benchmarkstudie uitgevoerd. Daaruit blijkt dat Nederland beschikt over een concurrerend instrumentarium, maar dat andere landen de ekv steeds actiever inzetten voor vergroening, innovatie en strategische autonomie. In de ekv-verzamelbrief begin dit jaar heb ik aangekondigd dat, in lijn met deze ontwikkelingen, het ekv-instrumentarium breder toepasbaar zal worden ingezet.¹⁴

Ter ondersteuning van strategische import is begin 2024 een pilot gestart voor projecten rond kritieke grondstoffen en duurzame brandstoffen. Deze wordt de komende jaren voortgezet. Er is duidelijke marktinteresse, maar de projecten verkeren veelal nog in een vroege fase. De ekv-inzet blijft beperkt tot wat als strategisch wordt aangemerkt, in lijn met EU-definities.

Ook op het gebied van innovatie wordt de ekv versterkt. In 2025 start een pilot "innovatiedekking" voor investeringen in sleuteltechnologieën met exportpotentieel. Technologieën komen in aanmerking voor dekking als het een van de tien prioritaire sleuteltechnologieën uit de Nationale Technologie Strategie (NTS) betreft. Deze dekking sluit aan bij het bredere kabinetsbeleid dat inzet op innovatie en sleuteltechnologieën. Bovendien biedt dit mogelijk nieuwe financieringsmogelijkheden, met name voor scale-ups en het innovatieve mkb. Beide pilots worden over drie jaar geëvalueerd.

4.2 Milieu- en sociaal beleid bij ekv-aanvragen

Als uitgangspunt voor de ekv geldt dat er geen transacties met onaanvaardbare negatieve effecten voor mens, dier of milieu in verzekering worden genomen. Indien sprake is van negatieve effecten, dan moeten deze conform internationale standaarden voor maatschappelijk verantwoord ondernemen (mvo) worden voorkomen, gecompenseerd en/of gemitigeerd.

¹³ In tegenstelling tot tabel 3 is de beschreven eenheid in deze tabel verstrekte polissen in één jaar.

¹⁴ Kamerstukken II 2024/25, 26 485. nr. 39

Het Nederlandse milieu- en sociale beleid voor de ekv is gebaseerd op de internationale kaders uit de zogenaamde *Common Approaches for Officially Supported Export Credits and Environmental and Social Due Diligence* (Common Approaches).¹⁵ Aanvullend daarop heeft Nederland ook een beleidsverklaring mensenrechten en een beleidsverklaring dierenwelzijn opgesteld.¹⁶

In november 2024¹⁷ is het toetsingskader voor te exporteren producten in lijn gebracht met Nederlandse dierenwelzijnsstandaarden. Daarnaast worden projecten van buitenlandse afnemers, voor aspecten waarvoor geen internationale of Europese standaarden voorhanden zijn, getoetst aan de Nederlandse dierenwelzijnsstandaarden.

4.4 Anti-omkopingsbeleid en compliance

Het anti-omkopingsbeleid voor de ekv heeft als doel om het risico op omkoping te beoordelen en het risico op omkoping door een Nederlandse exporteur te voorkomen. Per 1 mei 2024 is het herziene anti-omkopingsbeleid van kracht. Het beleidsdocument is na consultatie met stakeholders en het maatschappelijk middenveld gepubliceerd op de website van ADSB.¹⁸

De belangrijkste wijziging in het anti-omkopingsbeleid was de invoering van een helder risico-acceptatiebeleid. Deze ontbrak eerder. Via een meer gestructureerde aanpak kunnen omkopingsrisico's tijdig worden geïdentificeerd en geadresseerd. Deze risico's worden getoetst aan de hand van risicocategorieën, met een daarop afgestemde risicobeoordeling. Indien uit de risico-inventarisatie blijkt dat er sprake is van een of meerdere aanwezige risico-indicator(en), doet ADSB verder onderzoek. Ook heeft ADSB onderzoeksprocedures verder verbeterd en uitgebreid, zoals de agentenbeoordeling. Daarnaast is er een functiescheiding in de compliance *due diligence* van ADSB ingevoerd. Dit houdt in dat de *underwriting* teams de risico-inventarisatie uitvoeren en dat verhoogde risico's vervolgens door de compliance-desk worden beoordeeld. Deze functiescheiding waarborgt de onafhankelijke toetsing van risico's. Nederland zet zich internationaal in voor standaardisatie van het anti-omkopingsbeleid voor exportkredietverzekeraars binnen de OESO, om het internationaal gelijkwaardig speelveld te borgen.

4.5 Sustainable Development Goals (SDG's)

Sinds 2019 rapporteert ADSB jaarlijks over de potentiële impact van de ekv (inclusief het Dutch Good Growth Fund (DGGF) en het Dutch Trade and Investment Fund (DTIF)) op de 17 SDG's van de Verenigde Naties. Uit de rapportage over het jaar 2024 blijkt, net zoals voorgaande jaren, dat de ekv potentieel zowel een positieve als een negatieve impact heeft op verschillende SDG's.¹⁹

De positieve bijdrage in 2024 is het meest zichtbaar voor SDG-9 (industrie, innovatie en infrastructuur), met name door activiteiten van Nederlandse exporteurs in de 'machines en elektronica' en 'aannemerij en constructie' sectoren. Ook aan SDG-7 (betaalbare en schone energie) en SDG-13 (klimaatactie) draagt de ekv potentieel positief bij.

Het rapport laat zien dat de ekv in 2024 een potentieel negatieve bijdrage levert aan SDG-12 (verantwoordelijke consumptie en productie) en SDG-13 (klimaatactie). Dit is te verklaren door het industriële karakter van de sectoren waarin de meeste onderliggende kapitaalgoederen en diensten zich bevinden. Zo worden potentieel negatieve impacts toegewezen aan deze SDG's wanneer het onder meer de agrarische sector, energiesector of constructiesector in de ontvangende landen betreft.

¹⁵De Common Approaches zijn het milieu- en sociale due diligence kader van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO). De afspraken worden opgesteld in de Export Credit Group (ECG) van de OESO. De IFC Performance Standards en de World Bank Group Environmental, Health and Safety Guidelines vormen het inhoudelijk toetsingskader van de Common Approaches. Dit toetsingskader is vertaald naar het Nederlandse mvo-beleidskader voor de ekv.

¹⁶ Beleidsverklaring mensenrechten, Atradius Dutch State Business, te raadplegen via: Website ADSB.

¹⁷ Kamerstukken II 2024/25, 26 485, nr. 441

¹⁸ <https://atradiusdutchstatebusiness.nl/nl/nieuws/atradius-dsb-verstevigt-anti-omkopingsbeleid.html>

¹⁹ <https://atradiusdutchstatebusiness.nl/nl/NL/kennisbank/jaaroverzicht>

5. Vergroening

5.1 COP26-beleid

Naar aanleiding van het ondertekenen van de COP26-verklaring heeft Nederland per 1 januari 2023 ekv-steun aan de fossiele energiesector beëindigd die niet in lijn is met een opwarmingslimiet van 1,5 graad. Een uitputtende lijst van alle uitsluitingen voor ekv-dekking, de uitzonderingen, en de reikwijdte van het COP26-beleid, is te vinden op de website van ADSB.²⁰ In de verzamelbrief over de ekv van 4 maart 2025 is ingegaan op het COP26-beleid en het internationale speelveld.²¹

In het kader van transparantie wordt jaarlijks in de ekv-monitor gerapporteerd over alle fossiele energiesectortransacties die een ekv-dekking ontvangen. Hierbij wordt toegelicht onder welke uitzonderingsgrond deze transacties vallen.²² Tabel 6 verstrekt deze informatie.

²⁰ De uitsluitingslijst te raadplegen op de website van ADSB:
<https://brochures.atradiusdutchstatebusiness.nl/uitsluitingslijst-ekv/>.

²¹ Kamerstukken II 2024/25, 26 485. nr. 39

²² Zoals toegezegd in Kamerstukken II 2022/23 31 793, nr. 413

Tabel 6. Afgegeven ekv-dekking op fossiele transacties in 2024

Transactie	Exporteur	Maximale schadevergoeding	Type	Uitzonderingsgrond
<i>Levering van vacuum trucks (22 EcoVacs en 7 CycloVacs)</i>	Koks Industries	EUR 11.275.844	Oil, Midstream	Uitzondering specifieke vaar- en voertuigen ten behoeve van ondersteunende diensten voor bestaande fossiele infrastructuur
<i>Levering van twee Fast Crew Suppliers</i>	Damen Workboats	EUR 6.940.337	Oil, Upstream	Uitzondering specifieke vaar- en voertuigen ten behoeve van ondersteunende diensten voor bestaande fossiele infrastructuur
<i>Levering van twee Fast Crew Suppliers</i>	Damen Customer Finance	EUR 3.943.742	Oil, Upstream	Uitzondering specifieke vaar- en voertuigen ten behoeve van ondersteunende diensten voor bestaande fossiele infrastructuur
<i>Levering van een mobiel LNG station</i>	Liqal B.V.	EUR 1.479.868	Gas, Downstream	In de fossiele waardeketen is dit een downstreamtransactie, en valt hierdoor buiten de reikwijdte van het COP26-beleid
<i>Levering van een mobiel LNG station</i>	Liqal B.V.	EUR 2.409.378	Gas, Downstream	In de fossiele waardeketen is dit een downstreamtransactie, en valt hierdoor buiten de reikwijdte van het COP26-beleid
<i>Levering van een mobiel LNG station</i>	Liqal B.V.	EUR 1.430.639	Gas, Downstream	In de fossiele waardeketen is dit een downstreamtransactie, en valt hierdoor buiten de reikwijdte van het COP26-beleid
<i>Levering van twee Fast Crew Suppliers</i>	Damen Workboats	EUR 6.177.872	Oil, Upstream	Uitzondering specifieke vaar- en voertuigen ten behoeve van ondersteunende diensten voor bestaande fossiele infrastructuur
<i>Levering van een Fast Crew Supplier</i>	Damen Customer Finance	EUR 7.727.254	Oil, Upstream	Uitzondering specifieke vaar- en voertuigen ten behoeve van ondersteunende diensten voor bestaande fossiele infrastructuur
<i>Levering van een snijkopzuiger</i>	IHC Beavers	EUR 9.510.225	Oil, Midstream	Uitzondering voor onderhoud aan bestaande multi purpose haven

5.2 Evaluatie Groene Label ADSB

Ekv-gedekte transacties worden geclassificeerd als 'groen', 'fossiel' en 'overig'. Transacties worden als groen geclassificeerd via het Groene Label van ADSB. In opdracht van de Staat heeft ADSB met hulp van een externe consultant het Groene Label in 2023 geëvalueerd. Dit was nodig, omdat het Groene Label is opgesteld in 2019 en is verouderd ten opzichte van recente ontwikkelingen. Denk hierbij aan de internationale regelgeving en classificeringssystemen als de EU taxonomie en de Climate Change Sector Understanding (CCSU), alsmede de ontwikkeling van nieuwe 'duurzame' technologieën op het gebied van klimaatmitigatie en -adaptatie welke nog niet zijn opgenomen in het huidige Groene Label. In de ekv-monitor van 2023 zijn de resultaten en aanbevelingen van de evaluatie gedeeld.²³

ADSB is in 2024 aan de slag gegaan met de opvolging van de aanbevelingen. Afronding en implementatie van het nieuwe Groene Label staat gepland voor 2025. ADSB zal zorgen voor heldere communicatie richting bedrijven en interne training voor *underwriters*. Bij het aanpassen

²³ Kamerstukken II 2023/24, 26 485, nr. 438

van het Groene Label staat helderheid voor bedrijven voorop, evenals het actualiseren van het Groene Label met de EU taxonomie en technologische ontwikkelingen.

6. Internationale beleidsontwikkelingen

6.1 Raadswerkgroep voor exportkredieten

Nederland zet zich internationaal in voor het creëren van een zo gelijkwaardig mogelijk speelveld voor exporteurs, onder meer via vergaderingen binnen de EU en de OESO. In de EU Raadswerkgroep (RWG) voor exportkredieten is het afgelopen jaar meermaals gesproken over het afstemmen van de gezamenlijke Europese inzet voor de onderhandelingen binnen de Participanten van de OESO Arrangement. Daarnaast richt de RWG zich steeds meer op *Enhanced Coordination* en aansluiting op de *Global Gateway*, initiatieven die gericht zijn op het verbeteren van de samenwerking tussen verschillende financieringsinstellingen binnen de EU. Dit moet Nederland en Europa in staat stellen te concurreren met landen als China en de VS op grote internationale projecten. Nederland ondersteunt deze ontwikkelingen ter bevordering van zowel de nationale als Europese concurrentiepositie.

6.2 Arrangement

De *Arrangement on Officially Supported Export Credits* (kortweg *Arrangement*) is het onderlinge regelgevende kader voor publieke exportkredietverzekering. Ondanks meerdere onderhandelingsrondes is er afgelopen jaar geen akkoord bereikt over de uitfasering van ekv-steun aan de fossiele energiesector binnen de *Arrangement*. Wel zijn eind 2024 gesprekken opgestart over een mogelijke herziening van de regelgeving rond (on)gebonden hulp, die momenteel nog gebaseerd is op kaders uit de vroege jaren negentig. Begin 2025 hebben de eerste kennissessies hierover plaatsgevonden. Dit onderwerp zal naar verwachting in de loop van dit jaar verder worden besproken.

6.3 ECG-common approaches

In de Export Credit Group (ECG) van de OESO maken deelnemende landen afspraken over het milieu- en sociale due diligence beleid voor de ekv, anti-omkoping en duurzaam leenbeleid voor publieke exportfinanciering. De laatste update van de Common Approaches, het milieu- en sociale due diligence kader van de OESO, stamt uit 2016. Nederland zet zich in voor een aanscherping van de Common Approaches ten behoeve van een gelijkwaardig speelveld. Sinds 2022 vinden er onderhandelingen voor een herziening van de Common Approaches plaats. Er wordt gestreefd naar een akkoord over de nieuwe Common Approaches in 2025.

Nederland pleit ervoor om alle publieke exportfinanciering onder de reikwijdte van de Common Approaches te laten vallen. Het gaat daarbij ook om exporttransacties met korte looptijden (minder dan twee jaar). Voor deze transacties die nu buiten de scope van de Common Approaches vallen zou in ieder geval een risico-gebaseerde aanpak van toepassing moeten zijn, conform het Nederlands beleid. Daarnaast zet Nederland zich actief in binnen de OESO voor het opnemen van een inspanningsverplichting voor projecteigenaren om transparantie te bevorderen.

In het najaar van 2024 is de Guidance Note on Anti-Bribery afgerond binnen de ECG. De Guidance Note dient als kennisdocument voor publieke kredietverzekeraars, zodat onderling kennis en ervaringen kunnen worden uitgewisseld. Internationale samenwerking helpt effectiever anti-omkopingsbeleid tot stand te komen, wat bevorderlijk is voor het internationaal gelijk speelveld.

7. Afwikkeling COVID-19-maatregelen

De COVID-19 crisis veroorzaakte economische onzekerheid, waardoor kredietverzekeraars risicomijdender werden. Dit had een negatief effect op de mogelijkheden voor Nederlandse bedrijven om het risico op wanbetaling af te dekken op kortlopende leverancierskredieten. Het stilvallen van de binnenlandse handel tijdens het begin van de COVID-19-crisis vormde een reëel risico. Daarom heeft de Nederlandse overheid zich in 2020 en 2021 tijdelijk garant gesteld voor leverancierskredieten, de zogenaamde Crisismaatregel Herverzekeringen Leverancierskredieten

(HuLK). De HuLK regeling heeft 12 miljard euro aan garanties verstrekt. De HuLK liep af op 1 juli 2021.

De ex-post controle van de regeling, uitgevoerd in samenwerking met een externe accountant, is in 2024 voor zes van de zeven verzekeraars onder de regeling afgerond. Ook heeft de Auditdienst Rijk in 2024 de evaluatie van de crisismaatregel afgerond. Deze evaluatie is gedeeld met de Tweede Kamer.²⁴ Uit deze evaluatie is gebleken dat de maatregel zeer waarschijnlijk heeft bijgedragen aan het voorkomen van grote nadelige macro-economische effecten. Echter zijn tijdens de COVID-crisis tal van steunmaatregelen genomen. Hierdoor zijn de directe effecten van de HuLK niet in isolatie meetbaar.

²⁴ [Onderzoeksrapport HuLK Crisismaatregel Herverzekering Leverancierskredieten | Rapport | Rijksoverheid.nl](#)